

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

آگهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته: فلسفه و کلام اسلامی

عنوان

حقیقت رؤیت انسانی در معرفت‌شناسی ملاصدرا

دانشجو: مریم قلی‌زاده

استاد راهنما: دکتر کوچنانی

استاد مشاور: دکتر عظیمی

داوران داخلی: دکتر مفتونی

از دانشگاه تهران دانشکده معارف

داوران خارجی: دکتر نعمتی

زمان: شنبه ۲۳ دی‌ماه ساعت ۱۰ صبح

مکان: سالن دفاع ۱

چکیده:

شناخت حقیقت و چگونگی حصول ادراکات از دیرباز در اندیشه فلاسفه جایگاه خاصی به خود اختصاص داده است. صدرالمتهلین از فیلسوفانی است که به طوری متفاوت به این مسئله پرداخته. چرا که از نظر ایشان تساوق معرفت و وجود باعث تسری احکام وجود به ادراک می‌گردد. بدینصورت، معرفت حقیقتی تشکیکی است و نفس، مطابق با هر مرتبه از عالم، ادراک متناسب با آن را دارا می‌شود. نفس با به وجود آمدن اولین صور حسی حرکت جوهری خود را آغاز می‌کند؛ در عالم مادی توسط حواس ظاهری ادراک حسی دارد، در عالم مثالی توسط قوه متخیله ادراک خیالی دارد و در عالم عقلی توسط قوه عاقله ادراکات عقلی دارد. هر چه تکامل نفس بیشتر باشد ادراک عمیق‌تری برایش حاصل می‌گردد تا جایی که از بدن بی‌نیاز شده و آن را ترک می‌کند.

نفس در هر مرتبه، با صورتی که ادراک می‌کند یکی می‌شود؛ بنابراین با اینکه افراد انسان در آغاز پیدایش خود دارای صورت نوعیه واحدند اما پس از پایان طی مراتب در حرکت جوهری، حقیقت نوعی واحد به شمار نمی‌آیند؛ زیرا هر فرد متناسب با اعمال، نیات و درجاتی که طی نموده، حد مستقل به خود را کسب کرده و در نهایت، انسان‌ها تبدیل به انواعی منحصر به فرد می‌شوند و دیگر تحت نوعی واحد نخواهند بود.

ملاصدرا در اشاره به ادراکات نفس انسانی، از عباراتی مانند رؤیت، ابصار و کلماتی که برای ادراک حسی به کار می‌روند استفاده نموده است. با بررسی این واژگان پی بردیم که ایشان در استفاده از این واژگان، به همه‌ی مراتب ادراکی اشاره داشته است. به نظر می‌آید وجه استفاده از واژگان مرتبط با ادراک حسی بینایی برای سایر مراتب ادراکی، نظر ایشان در باب اشرفیت قوه باصره باشد. از این رو برای تقریب سایر ادراکات به ذهن، از تعابیر مرتبط با ادراک حسی استفاده نموده. در واقع آن‌چه در استفاده از این واژگان مهم بوده این است که رؤیت، مشاهده، معاینه و ابصار در هر شکلی که باشد، چه حسی، خیالی و یا عقلی در نهایت منجر به افزایش معرفت و استكمال نفس آدمی خواهد شد.